

HŐSÖK HAT HÍRÓN

A viking melál zene

Szűcs Melinda

91

A történelem nagy eseményei, legendás alakjai és egykor volt népei mindig is bőséges témaválasztékkal szolgáltak a művészeknek, legyen szó képzőművészeti vagy irodalmi alkotásokról avagy zenei darabokról. Nem képeznek kivételt ez alól a vikingek sem, akiknek nem csupán a történelmi emlékezetben, az írott forrásokban vagy a régészeti leletegyüttesekben maradt fenn nyomuk.

Mindenki fejében él a kép a szakállas, nagydarab bárharcos férfiakról, rettenthetetlen fegyveres asszonyokról, s a félelmetes sárkányos orrdíszsel ékített hajóikról, amik a ködből előszva keltének félelmet a szívekben. Ezeknek a történelmi toposzoknak széles körű elterjedésében nagy szerepet játszanak éppúgy a klasszikus zeneművészet nagyjai, mint a modern idők zeneszerzői. Az évszázadok múlásával a zene egyre jelentősebb szerepet játszott az emberek életében. A technika fejlődé-

Peter Nikolai Arbo norvég festőművész a Valkür című képe

sével nemcsak a hangszerek kínálata és a belőlük előcsalható hangok lettek változatosabbak és sokszínűbbek, de a zenét hallgató emberek száma is jelentősen megugrott. Alig több mint száz éve kizárólag az élő zene volt elérhető mindenki számára, mára már nem csupán minden háztartásban, de majd' minden zsebben ott lapul egy eszköz, amivel zenét tudunk hallgatni. Ez a rohamos fejlődés, valamint a társadalmi változások kihatottak a zenei műfajokra is, színebbé vált a paletta, rengeteg új stílus és zenei irányzat jelent meg.

A stílusok változatossá válása jól követhető a rockzenei irányzatokon keresztül is. A korai rock and rollból

A legismertebb klasszikus zeneszerző, aki a 19. században előszeretettel nyúlt a germán és skandináv mitológia elemeihez, Richard Wagner volt. Míg korai operái főleg regényeken és színdarabokon alapulnak, pályája nagyobbik részében középkori mondák és eposzok ihlették műveit. Felhasználta többek között a 13. századi *Lohengrin*- és *Parsifal*-eposzt is, de egyik legmonumentálisabb művét, a *Nibelung gyűrűje* zenedrámái tetralógiát germán és skandináv mítoszokra és népmesékre alapozva írta meg. Ebbe a ciklusba összesen 4 opera tartozik: *A Rajna kincse*, *A walkür*, *a Siegfried* és *Az istenek alkonya*. Érdekesség, hogy e művek esetében mind a szöveggönyvet, mind a zenét maga Wagner írta. A szöveggönyv megalkotásához az alapokat az 1755-ben felfedezett *Nibelungenlied* („Nibelung-ének”) adta, amelyet német nemzeti eposzá emeltek. De Wagner feldolgozta a 13. századi *Völsunga sagát* és az *Edda-énekeket* is. Az operaciklus legismertebb részlete *A walkürök lovaglása*, amely több ismert filmben (pl. *Apokalipszis most*) és reklámokban is feltűnik.

Richard Wagner

mára már nagyjából 200 különböző irányzat jött létre alig fél évszázad alatt. Érdekes színfoltjai a palettának azok a műfajok, amelyek témáikban és hangulatukban történelmi korokat idéznek fel. Gyakran nemcsak a zene eszközeit használva, de színpadi elemekkel, valamint performance-okkal is erősítve karakterüket. Ebbe a kategóriába tartozik a viking metál zene is.

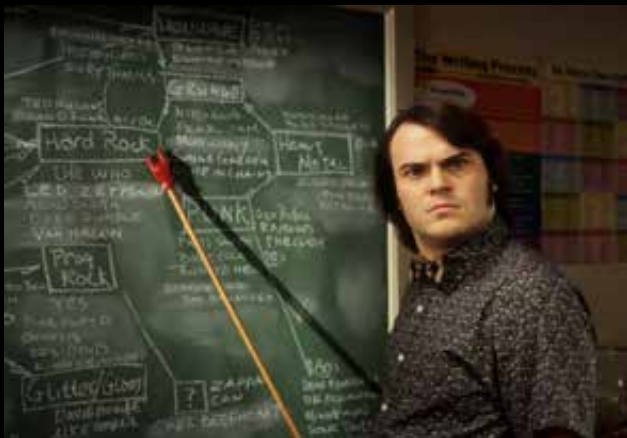
A zenei szakírók gyakran sorolják a viking metált a pagan („pogány”) metál stílus alá, amelynek fő jellemzője, hogy egy régió kereszténység előtti világát idézi meg dalszövegeiben és dallamvilágában. A témavariánsok közül a „viking jellegűek” mellett a legnépszerűbbek a kelták, valamint a szlávok mitológiai és történelmi jegyeinek felhasználásával készülnek. A viking metált rokonítják még a folk metállal is. Ez az irányzat alapvetően egy-egy nép népzenejét vegyíti a rock- és metálzenei alapokkal.

A viking metál stílus születését 1990-re tehetjük, ugyanis ebben az évben jelent meg a Bathory, a black metal úttörőjének számító svéd együttes *Hammerheart* című albuma. Ezen korábbi korongjaiktól eltérően a sátánista dalszöve-

nekarok, de főleg azoknál a népeknél örvend népszerűségnek, amelyek viking ősökkel büszkélkedhetnek. Jelenleg összességében 400-nál is több viking metál zenét játszó bandát tartanak számon. A ma nemzetközileg elismert együttesek főleg a 1990-es években alakultak, de a stílus népszerűsége máig töretlen.

A zenei hangzás szempontjából igen változatos műfaj klasszikusan a black metal jegyeit hordozza, de vannak ettől markánsan eltérő melodic death metalt játszó bandák is.

A hagyományos rockzenében használtos hangszerek mellett gyakran jelenik meg a hegedű, a furulya, illetve különböző népi hangszerek és kórusok. A billentyűs hangszerek nagy szerepet játszanak a hangulat megteremtésében, amely gyakran rideg, súlyos és sötét, jellemzője a teatralitás. E bandák nemcsak zenéjükben, de lemezborítóik megjelenésében, színpadi látványvilágukban is megidézik a vikingek szellemét. A viking metál együttesek gyakorta jelennek meg viking hagyományörző viseletben.

A death metal extrém metálműfaj, amely a trash metalból alakult ki. Jellemzőek rá a mélyebbre hangolt gitárok, torzított diszsonáns riffek, gyors és intenzív dob-témák, valamint a mélyhangú, hörgő énekhang. Ez a műfaj gyakran keveredik más stílusokkal, így igen változatos mind zeneileg, mind a dalszövegek témáit nézve.

- Egy kocka a *Rocksuli* című filmből (UIP-Duna film©2003)
- Bathory: *Hammerheart* albumborító

A black metal a heavy metal egyik irányzata, amelyre jellemző az erősen diszsonáns és torz zeneszerkezet, valamint a károgó énekhangok. A dalszövegek tartalma változatos, legjellemzőbb vonása a szélsőségeség, és gyakran depresszív vagy nihilista hangulatúak.

gek helyett előtérbe került a skandináv mitológia, valamint a vikingek történelme. Innentől számítva a zenéjükben állandó elem lett ez a téma, 2004-ig, a banda feloszlásáig összesen 12 lemezt adtak ki.

A *Hammerheart* megjelenése óta a viking metál hódító útjára indult a világon, Japántól az Egyesült Államokig mindenütt alakultak ze-

Az Amon Amarth nevű banda

A grind-core extrém zenei műfaj, amely a death metalból, a hardcore punkból és más irányzatokból táplálkozik. Jellemzői a torzított és mélyre hangolt gitárok, a gyors tempó, valamint a hörgést és fejhangú visítást tartalmazó énekhang. Dalaik témái gyakran társadalmi vagy politikai üzenetet hordoznak, de jellemzőek még a horrortémák és a fekete humor használata is.

A zenekarokat összekötő közös szál leginkább a dalszövegek tartalma. Alapvetően három nagy témakör jelenik meg: az északi mitológia alakjai és történetei, idealizált harcosok és életük, valamint a viking mindennapok. Egyes zenekarok persze máshova helyezik a hangsúlyt e téren.

A melodic death metal vonalat erősíti a Magyarországon is népszerű és itthon is gyakran koncertező Amon Amarth együttes. Bár a svéd formáció 1988-ban alakult, a jelenlegi nevüket 1992-ben vették fel, és ekkor fordultak a korábbi grindcore műfaj irányából a death metal felé. Eddig összesen 11 lemezt és 2 demót adtak ki, legutolsó albumuk 2016-ban jelent meg *Jomsviking* címmel. Lemezbemutató turnéjukat Budapestre is elhozták, de pár hónappal korábban a Rockmaraton Fesztiválon, Dunaújvárosban is látványos és nagyszerű koncertet adtak. Érdekes még megemlíteni a külföldi bandák közül a norvég Enslavedet és a feröeri Týrt, amelyek jelenleg a legnagyobb népszerűségnek örvendenek a stílus követői közül.

A metálzenekarok száma egymillió főre vetítve az európai országokban

A magyar zenészek közül a Kylfingar együttes képviseli a viking metál vonalat. A jászági zenekar névválasztása igen tudatos: a kylfingar egy a keleti vikingekhez, a varégokhoz kapcsolható népcsoport, ami azonosítható a magyar korai történelemben is felbukkanó kölpényekkel. A 2012-ben alakult banda eddig egy kislemezt, valamint egy nagylemezt adott ki *Hallhatatlanok* címmel 2014-ben, jelenleg második nagylemezük megjelentetésén dolgoznak. Figyelemre méltó, hogy az északi témák mellett a Botond-mondát is feldolgozták.

A viking metál zenei stílus, mint a metálműfajok általában, viszonylag szűk rajongói réteggel rendelkezik. Ennek ellenére én bátorítanék mindenkit, hogy egy zenei kalandozás erejéig hallgasson bele egy balladába, vagy látogasson el egy koncertre. Megéri.

Az Amon Amarth koncertjén

A Týr

